

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 261/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. A. Č., B., zastúpenej advokátom JUDr. R. B., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 92/2002 a jeho rozsudkom zo 4. októbra 2007, ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 338/2008 a jeho rozsudkom zo 4. marca 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. A. Č. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júna 2009 doručená sťažnosť Ing. A. Č., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. R. B., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“)

v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 92/2002 a jeho rozsudkom zo 4. októbra 2007, ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 338/2008 a jeho rozsudkom zo 4. marca 2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom zo 14. marca 2002 domáhala na okresnom súde zaplataenia peňažnej sumy 52 130 Sk s príslušenstvom od žalovanej A., a. s. (ďalej len „žalovaná“). Vec bola okresným súdom vedená pod sp. zn. 18 C 92/2002. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 18 C 92/2002-119 zo 4. októbra 2007 tak, že žalobu zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Sťažovateľka ani jej právny zástupca na pojednávaní, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, neboli prítomní, pričom podľa tvrdenia sťažovateľky jej právny zástupca ospravedlnil neprítomnosť svoju aj sťažovateľky a žiadal pojednávanie odročiť. Napriek žiadosti právneho zástupcu sťažovateľky o odročenie pojednávania okresný súd vo veci konal a aj rozhodol. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom okrem iného namietala, že postupom okresného súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Krajský súd rozsudkom č. k. 15 Co 338/2008-150 zo 4. marca 2009 rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

Sťažovateľka tvrdí, že postupom okresného súdu, ktorý pojednával v jej neprítomnosti, ako aj v neprítomnosti jej právneho zástupcu, aj napriek tomu, že právny zástupca žiadal o odročenie pojednávania, jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Krajský súd toto pochybenie okresného súdu nenapravil. Navyše sťažovateľka považuje rozsudky oboch súdov za nedostatočne odôvodnené. V tejto súvislosti uvádza, že *«... sa domáhala svojho nároku titulom neplatnosti právneho úkonu, pričom ani okresný, ako ani krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“), sa s týmto zásadným tvrdením sťažovateľky žiadnym spôsobom nevysporiadali.»*

Postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 92/2002 bolo podľa názoru sťažovateľky porušené aj jej právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 92/2002 a Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn.: 15 Co 338/2008, porušili základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 Listiny základných práv a slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 15 Co 338/2008-150 zo 4. 3. 2009 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Rozsudok Okresného súdu Bratislava I, č. k. 18 C 92/2002-119 zo 4. 10. 2007 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

4. Okresný súd Bratislava I. v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 92/2002 porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 odsek 2 Ústavy a čl. 38 Listiny základných práv a slobôd.

5. Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 1 000 Eur, ktoré je sťažovateľke povinný zaplatiť Okresný súd Bratislava I, a to do 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu.

6. Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 245,70 Eur do 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľky, JUDr. R. B.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť je možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny postupom okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Podľa sťažovateľky okresný súd porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny tým, že jej odňal možnosť konať pred súdom, keďže vo veci konal a rozhodol 4. októbra 2007 v jej neprítomnosti a jej právneho zástupcu.

Pri posudzovaní tejto námietky ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založený čl. 127 ods. 1 ústavy. Proti postupu a označenému rozsudku okresného súdu bola sťažovateľka oprávnená podať odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Ústavný súd zistil, že sťažovateľka v predmetnej veci podala odvolanie, o ktorom rozhodol namietaným rozsudkom krajský súd tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky vylučuje právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd v tejto časti sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Sťažovateľka tiež namieta, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 92/2002 bolo porušené aj jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04), podľa ktorej sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako podľa čl. 38 ods. 2 listiny) poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými

orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť ústavnému súdu došla, už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľky. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.

Preto, ak je zrejmé, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už k priet'ahom v konaní nemôže dochádzať, je daný dôvod na odmietnutie takejto sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Sťažovateľka namietala postup okresného súdu v napadnutom konaní sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. júna 2009, teda v čase, keď sťažovateľkina právna vec o zaplatenie 52 130 Sk s príslušenstvom už bola právoplatne skončená (podľa zistenia ústavného súdu nadobudol rozsudok okresného súdu č. k. 18 C 92/2002-119 zo 4. októbra 2007 právoplatnosť 25. apríla 2009).

Tento skutkový stav bol s prihliadnutím na zmysel a účel čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 38 ods. 2 listiny základom na záver ústavného súdu, že sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd poznamenáva, že v tejto časti existoval aj dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu, že bola podaná oneskorene, ako aj z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí (nedostatok kvalifikovaného odôvodnenia).

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny postupom krajského súdu

Sťažovateľka tvrdí, že postupom krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, keďže krajský súd nenapravil pochybenie okresného súdu, ktorý pojednával a rozhodol vo veci sťažovateľky v jej neprítomnosti, ako aj neprítomnosti jej právneho zástupcu, a to napriek žiadosti právneho zástupcu o odročenie pojednávania.

Podľa § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľka nepodala proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co 338/2008 zo 4. marca 2009 dovolanie.

V ustanovení § 237 OSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktorý je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu; pokiaľ sa v konaní vyskytne niektorá z týchto procesných väd, je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu, proti ktorému inak tento opravný prostriedok nie je prípustný. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na povahu predmetu konania.

Z uvedeného vyplýva, že ak sťažovateľka zastáva názor, že postupom krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, bola oprávnená napadnúť rozsudok krajského súdu v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 OSP) dovolaním z dôvodu, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 237 písm. f) OSP. Ak sťažovateľka proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co 338/2008 zo 4. marca 2009 dovolanie nepodala, nevyčerpala opravné prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnená.

Posúdenie tejto námietky ústavným súdom v situácii, keď sa sťažovateľka neobrátila na príslušný dovolací súd, t. j. nepodala dovolanie, hoci ho podať mohla, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, a preto ústavný súd v tejto časti odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny postupom okresného súdu a postupom krajského súdu

Sťažovateľka sa tiež domáha, aby ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu, ako aj postupom krajského súdu v namietaných konaniach došlo aj k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny. Oba označené ustanovenia ústavy, resp. listiny upravujú základné právo na zákonného sudcu. Tento návrh nie je v sťažnosti ale žiadnym spôsobom odôvodnený.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh musí okrem iného obsahovať odôvodnenie a navrhované dôkazy.

Ústavný súd konštatuje, že v časti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny postupom okresného súdu, ako aj postupom krajského súdu v namietaných konaniach, neobsahuje žiadne odôvodnenie, t. j. nespĺňa podstatnú náležitosť predpísanú zákonom o ústavnom súde. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovateľka je zastúpená advokátom. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov je advokát povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom

(napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08). Na tomto základe ústavný súd v tejto časti sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júla 2009